

Домасенко Іван Вікторович,
аспірант Київського університету інтелектуальної власності та права

КЛАСИФІКАЦІЯ ПРИНЦИПІВ НАДАННЯ АДМІНІСТРАТИВНИХ ПОСЛУГ

Питання принципів надання адміністративних послуг набуває особливої актуальності в умовах трансформації системи публічного адміністрування та орієнтації державної діяльності на потреби людини. Ефективність реалізації прав і законних інтересів фізичних та юридичних осіб значною мірою залежить від дотримання органами публічної влади базових правових засад, які визначають порядок і стандарти надання таких послуг. У науковій доктрині принципи надання адміністративних послуг розглядаються як фундаментальні ідеї та нормативні орієнтири, що визначають зміст і спрямованість публічносервісної діяльності адміністративних органів. Дослідження вітчизняних науковців свідчать про важливість системного розуміння цих принципів, їх класифікації та належного нормативного закріплення. Водночас законодавство України та підзаконні нормативно-правові акти встановлюють основні принципи державної політики в цій сфері та визначають стандарти організації діяльності центрів надання адміністративних послуг.

О. Циганов та І. Бойко аналізують систему принципів, на яких ґрунтується державна політика України у сфері надання адміністративних послуг. Автори наголошують, що такі принципи формують концептуальні засади діяльності органів публічної влади та визначають орієнтири їх практичної діяльності щодо задоволення потреб суб'єктів звернення. У роботі виокремлено низку ключових принципів, закріплених у законодавстві, зокрема верховенства права, законності, юридичної визначеності, рівності перед законом, відкритості і прозорості, оперативності та своєчасності, доступності інформації, а також захищеності персональних даних. Значна увага приділяється принципу раціональної мінімізації документів і процедурних дій, що спрямований на спрощення отримання адміністративних послуг і зменшення бюрократичних бар'єрів. Окремо підкреслюється роль принципів неупередженості, справедливості, доступності та зручності для суб'єктів звернення, які забезпечують баланс між інтересами громадян і функціонуванням органів публічної влади [1].

Т. Кравцова проаналізувала правову визначеність принципів надання адміністративних послуг і пропонує їх системну класифікацію з метою впорядкування відповідних засад публічносервісної діяльності органів

публічної адміністрації. Авторка зазначає, що правова визначеність цих принципів формується на двох рівнях – конституційному та законодавчому: перший установлює фундаментальні засади діяльності публічної влади, а другий конкретизує керівні правила організації та здійснення процедур надання адміністративних послуг. У роботі наголошується, що принципи відіграють роль вихідних ідей і нормативних орієнтирів, які визначають зміст і спрямованість правового регулювання у сфері взаємодії адміністративних органів з фізичними та юридичними особами. Для розкриття їх змісту авторка пропонує поділ принципів надання адміністративних послуг на три групи – основоположні (загальні), організаційні та процедурні. Така класифікація дозволяє встановити взаємозв'язок між різними елементами системи принципів та визначити їх функційне призначення у процесі реалізації публічносервісної діяльності адміністративних органів [2].

Закон України «Про адміністративні послуги» визначає основні принципи державної політики у сфері надання адміністративних послуг, які закріплені у статті 4 та є базовими орієнтирами діяльності суб'єктів публічної адміністрації. До таких принципів належать верховенство права, що охоплює законність та юридичну визначеність і передбачає здійснення владних повноважень виключно на правовій основі та з дотриманням прав особи. Важливими є також принципи стабільності та рівності перед законом, які забезпечують однакові умови отримання адміністративних послуг для всіх суб'єктів звернення. Принципи відкритості та прозорості, а також доступності інформації мають гарантувати поінформованість осіб про порядок і умови отримання послуг та сприяти підвищенню довіри до діяльності органів публічної влади. Водночас принципи оперативності та своєчасності, раціональної мінімізації кількості документів і процедурних дій спрямовані на спрощення адміністративних процедур і зменшення бюрократичних бар'єрів. Окреме значення мають принципи захищеності персональних даних, неупередженості, справедливості, а також доступності та зручності для суб'єктів звернення, які орієнтують систему надання адміністративних послуг на забезпечення прав і законних інтересів фізичних і юридичних осіб [3].

Постанова Кабінету Міністрів України «Про затвердження Примірного регламенту центру надання адміністративних послуг» (п. 3 Примірного регламенту) закріплює принципи надання адміністративних послуг у центрі як обов'язкові стандарти організації роботи та взаємодії із суб'єктами звернення. Принцип верховенства права (включно із законністю та юридичною визначеністю) вимагає дій лише на правовій підставі та забезпечення

передбачуваності для особи щодо процедури й результату. Принципи рівності перед законом, неупередженості та справедливості спрямовані на недискримінаційний підхід і однакові правила для всіх заявників, щоб унеможливити вибірковість у прийомі документів і наданні результату. Відкритість і прозорість, доступність інформації та захищеність персональних даних поєднують вимогу інформувати особу про порядок, строки й умови послуги із гарантіями належної охорони персональної інформації. Оперативність і своєчасність разом зі стабільністю орієнтують ЦНАП на безперервність роботи, дотримання встановлених строків і мінімізацію затримок під час обслуговування. Принципи раціональної мінімізації кількості документів і процедурних дій, а також доступності і зручності для суб'єктів звернення спрямовані на спрощення звернення та зниження адміністративних бар'єрів через клієнтоорієнтовану організацію сервісу [4].

Отже, принципи надання адміністративних послуг становлять фундаментальні засади функціонування системи публічного адміністрування та визначають орієнтири діяльності органів публічної влади у взаємодії з фізичними і юридичними особами. Наукові дослідження свідчать, що такі принципи формують нормативну та концептуальну основу публічносервісної діяльності, забезпечуючи узгодженість правового регулювання і спрямованість адміністративних процедур на задоволення потреб суб'єктів звернення. У науковій доктрині наголошується на потребі їх системного осмислення та класифікації, що дозволяє визначити взаємозв'язок між загальними, організаційними та процедурними засадами надання адміністративних послуг. Водночас законодавство України закріплює ключові принципи державної політики в цій сфері, зокрема верховенства права, рівності перед законом, відкритості і прозорості, оперативності, доступності інформації та захищеності персональних даних. Практичне впровадження цих засад конкретизується в підзаконних нормативних актах, які регламентують організацію роботи центрів надання адміністративних послуг та процедури обслуговування суб'єктів звернення.

Список використаних джерел

1. Циганов О. Г., Бойко І. В. Принципи надання адміністративних послуг. Адміністративне право і процес. 2013. № 4(6). С. 35–45. URL: <http://aplaw.knu.ua/index.php/arkhiv-nomeriv/4-6-2013>.

2. Кравцова Т. М. Щодо правової визначеності та класифікації принципів надання адміністративних послуг. Вісник Маріупольського державного університету. Серія: Право. 2023. Вип. 26. С. 26–35. DOI: 10.34079/2226-3047-2023-13-26-26-35.

3. Про адміністративні послуги : Закон України від 06 серпня 2012 № 5203-VI. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/5203-17>

4. Про затвердження Примірного регламенту центру надання адміністративних послуг : Постанова Кабінету Міністрів України; Регламент від 01 серпня 2013 № 588. Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/go/588-2013-%D0%BF>

Князь Олег Ігорович,

аспірат Київського університету інтелектуальної власності та права

ORCID: <https://orcid.org/0009-0006-1666-7856>

ОСОБЛИВОСТІ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ КОМЕРЦІЙНОЇ НЕРУХОМОСТІ В УКРАЇНІ

Нормативне регулювання комерційної нерухомості в Україні становить важливий напрямок приватноправового впорядкування, оскільки охоплює широкий спектр майнових, земельних, містобудівних і реєстраційних відносин. У контексті трансформації національної економіки та поступового наближення до європейського правового простору рівень правової регламентації цієї сфери визначає стабільність і передбачуваність цивільного обороту. Комерційна нерухомість має тісний зв'язок з інвестиційними процесами, розвитком підприємницької діяльності та формуванням сучасної економічної інфраструктури. З огляду на це правове впорядкування відповідних відносин має забезпечувати юридичну визначеність, прозорість і узгодженість нормативних приписів. У науковій доктрині нормативне регулювання розглядається як система обов'язкових юридичних норм, спрямованих на впорядкування поведінки учасників відносин у сфері нерухомості та підтримання стабільності правового середовища.

Ю. Морозова здійснює аналіз юридичної природи договору оренди нежитлових приміщень, будівель і споруд, наголошуючи, що нормативне регулювання таких угод має подвійний характер, оскільки одночасно охоплює положення Цивільного та Господарського кодексів України. При цьому підкреслюється, що системне й детальне правове врегулювання міститься насамперед у главі 58 ЦК України, зокрема у § 4 «Найм будівлі або іншої капітальної споруди», тоді як ГК України не містить спеціальних норм щодо оренди нежитлових приміщень. Це дає підстави стверджувати, що базове